

Sosiaali- ja terveysministeriölle
VN/15287/2026

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta.

Hali kannattaa sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksan korottamista. Korvaustaksan tarkistaminen on välttämätöntä, jotta sairaankuljetuksen palveluntuottajien toimintaedellytykset ja potilaiden hoitoon pääsy voidaan turvata kustannusten noustessa.

Hali pitää kuitenkin ehdotettua 3,27 prosentin korotusta liian pienenä suhteessa alan kustannuskehitykseen. Korotuksessa tulisi käyttää vähintään viimeisintä käytettävissä olevaa sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin pistelukua eikä tammi–maaliskuun 2026 kolmen kuukauden keskiarvoa.

Kolmen kuukauden keskiarvon käyttäminen ei ole perusteltua

Muistion mukaan korvaustaksaa on viimeksi korotettu 1.1.2024 voimaan tulleella asetusmuutoksella, jolloin sairaankuljetuksen kustannusindeksin pistelukuna käytettiin lokakuun 2023 pistelukua 147,0. Nyt esitettävässä korotuksessa STM ehdottaa käytettäväksi tammi–maaliskuun 2026 pistelukujen keskiarvoa 151,8. Maaliskuun 2026 pisteluku oli kuitenkin 152,6.

Hali katsoo, että korotuksessa tulisi käyttää maaliskuun 2026 pistelukua 152,6, jolloin korotus olisi 3,81 prosenttia. Korvaustaksan tarkistuksissa on aiemmin käytetty yksittäistä vertailukuukauden pistelukua. Nyt ehdotettu kolmen kuukauden keskiarvo poikkeaa tästä käytännöstä ja johtaa alempaan korotukseen kuin viimeisimmän käytettävissä olevan indeksitiedon käyttäminen.

Muistiossa keskiarvon käyttöä perustellaan sillä, että maaliskuun indeksiin on vaikuttanut merkittävästi viimeaikainen polttoaineen hintojen nousu ja että polttoaineiden hintakehitystä on vaikea arvioida vallitsevan maailmapoliittisen tilanteen vuoksi. Hali ei pidä tätä riittävänä perusteena käyttää alan kustannuskehitystä aliarvioivaa keskiarvoa. Sairaankuljetus on polttoaineintensiivistä toimintaa, ja polttoaineiden hinnan nousu vaikuttaa suoraan palveluntuottajien todellisiin kustannuksiin. Maaliskuun pisteluku ei kuvaa alan kannalta epäolennaista tai ulkopuolista kustannuserää, vaan sairaankuljetuksen kustannusrakenteeseen kuuluvaa olennaista kustannustekijää.

Lisäksi käytettävissä olevan tiedon perusteella polttoaineen hinnan nousu ei ollut vain yksittäinen, välittömästi poistunut poikkeama. Polttoainekustannukset ovat pysyneet alkuvuoden 2026 tasoa korkeammalla myös maaliskuun jälkeen. Tämän vuoksi maaliskuun pisteluvun sivuuttaminen kolmen kuukauden keskiarvon perusteella ei anna oikeaa kuvaa palveluntuottajien kustannustasosta asetuksen voimaantulohetkellä.

Vuoden 2025 palkankorotusten kertaerä puuttuu taksasta kokonaan

Lokakuun 2023 jälkeen yksityisen ensihoitoalan työehtosopimuksen taulukkopalkkoja on korotettu 1.2.2025 ja 1.12.2025. Näiden lisäksi edellisellä työehtosopimuskierröksellä sovittiin kaikille työntekijöille

jaettavasta 550 euron kertaerästä, joka maksettiin 1.2.2025. Sairaankuljetuksen kustannusindeksiä on kuitenkin tarkistettu vain taulukkopalkkojen myötä, eikä kertaerää ole huomioitu millään tavalla.

Kertaerän kustannusvaikutus oli 1.2.2025 alimpaan taulukkopalkkaan $550 \text{ €} / (12 \text{ kk} * 2407,11 \text{ €/kk}) = 1,90 \text{ %}$ ja ylimpään taulukkopalkkaan $550 \text{ €} / (12 \text{ kk} * 3124,27 \text{ €/kk}) = 1,47 \text{ %}$. Vuositason kustannusvaikutuksen keskiarvo kaikkien taulukkopalkkojen osalta on 1,66 prosenttia ja eri palkkaluokkien työntekijöiden määrällä painotetusti 1,71 prosenttia.

Koska palkat ja välilliset palkat ovat noin kaksi kolmasosaa sairaankuljetusindeksistä, tulisi kertaerä huomioida siten, että korvaustaksaa korotettaisiin 12 kuukauden ajaksi joko $2/3 * 1,66 \text{ %} = 1,11 \text{ %}$ (taulukkopalkkojen keskiarvo) tai $2/3 * 1,71 \text{ %} = 1,14 \text{ %}$ (painotettu keskiarvo).

Välillisillä palkoilla on liian suuri paino indeksissä

Palkat ja välilliset palkat muodostavat yhteensä noin kaksi kolmasosaa sairaankuljetuksen kustannusindeksistä. Tämä on oikea mittaluokka henkilöstökustannuksista. Kuitenkin välillisten palkkojen eli työnantajan sivukulujen suhde palkkoihin näyttää indeksissä olevan 66 prosenttia, mikä on huomattavan korkea taso suhteessa työnantajan tosiasialisiin sivukuluihin. Tosiasiassa työnantajan sivukulut ovat noin 20 prosenttia suhteessa palkkoihin.

Välillisten palkkojen suhteettoman suuri painoarvo ylikorostaa pieniä muutoksia, joita työnantajien sivukuluihin on tullut esimerkiksi työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksun pienentymisen takia. Painoarvoa tulisi siirtää indeksissä välillisistä palkoista varsinaisiin palkkoihin ja korjata tämä takautuvasti marraskuusta 2023 alkaen.

Korotus tulee voimaan myöhässä suhteessa kustannuskehitykseen

Hali pitää ongelmallisena, että korvaustaksa tarkistetaan vasta 1.9.2026, vaikka kustannusten nousu on realisoitunut palveluntuottajille jo selvästi tätä aiemmin. Sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin nousu on ylittänyt korotustarpeen kannalta merkittävänä pidetyn 3 prosentin rajan jo vuodenvaihteessa 2025–2026. Korotus tulee siten voimaan useita kuukausia sen jälkeen, kun kustannusten nousu on jo vaikuttanut palveluntuottajien toimintaan.

Tämä viive puoltaa sitä, että korotuksessa käytetään viimeisintä käytettävissä olevaa indeksipistelukua eikä kolmen kuukauden keskiarvoa, joka alentaa korotusta suhteessa maaliskuun 2026 pistelukuun. Kun taksan tarkistus tulee joka tapauksessa voimaan myöhässä, korotusta ei tule enää erikseen pienentää käyttämällä laskentatapaa, joka ei kuvaa viimeisintä tiedossa olevaa kustannustasoa.

Lisäksi on huomioitava, että hallituksen esityksen HE 66/2026 vp perusteella sairaankuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuuta ollaan siirtämässä hyvinvointialueille vuoden 2028 alusta. Siirtymäkaudella on erityisen tärkeää turvata sairaankuljetuksen palveluntuottajien toimintaedellytykset ja olemassa olevan kapasiteetin säilyminen. Liian matalaksi jäävä korvaustaksa voi heikentää alan toimintaedellytyksiä juuri ennen järjestämisvastuun muutosta.

Taksoja voidaan joutua korottamaan uudestaan jo loppuvuonna

Asetusluonnoksen mukaan korvaustaksan tarkistus tulisi voimaan 1.9.2026. Voimassa olevan työehtosopimuksen mukaan 1.11.2026 eli kaksi kuukautta taksan voimaantulon jälkeen taulukkopalkkoihin tehdään 2,9 prosentin korotus. Mikäli taksan laskennassa käytetään tammi-

maaliskuun keskiarvoa, on hyvin mahdollista, että sairaankuljetuksen kustannusindeksin nousu ylittää marraskuussa 2026 jälleen kolmen prosentin rajan.

Polttoaineiden hinta pysyy todennäköisesti loppuvuoden korkeammalla tasolla kuin tammi-helmikuussa. Öljyn hinta oli noin 65 euroa tammi-helmikuussa, kun vielä 16.6. marraskuun öljyfutuurin hinta on noin 80 euroa. Myös korkojen osalta markkinat odottavat marraskuulle yli kolmen prosentin 12 kk:n euribor-tasoa, kun tammi-helmikuussa se oli alle 2,3 prosenttia. Mikäli taksakorotuksessa käytetään tammi-maaliskuun indeksin keskiarvoa, on hyvin mahdollista, että sairaankuljetuksen kustannusindeksin kasvu ylittää kolme prosenttia jo kaksi kuukautta taksakorotuksen voimaantulon jälkeen.

Korvaustaksan tulee turvata palveluntuottajien toimintaedellytykset

Muistiossa todetaan perustellusti, että kustannuskehityksestä jälkeen jäävä korvaustaksa voi vaarantaa sairaankuljetusalan toimijoiden toimintaedellytyksiä ja siten myös vakuutettujen hoitoon pääsyä. Hali yhtyy tähän arvioon.

Sairaan kuljetus on osa terveydenhuollon palvelukokonaisuutta ja sillä on merkitystä potilaiden hoitoon pääsyn, potilasturvallisuuden ja palvelujen alueellisen saatavuuden kannalta. Korvaustaksan tulee olla tasolla, joka mahdollistaa laadukkaan ja turvallisen palvelutuotannon myös tilanteessa, jossa kustannukset nousevat useissa kustannuserissä samanaikaisesti.

Hali kiinnittää huomiota siihen, että sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin eri kustannuserät ovat kehittyneet eri suuntiin. Lokakuun 2023 ja maaliskuun 2026 välillä palkat, välilliset palkat, vakuutukset ja muut kustannuserät ovat nostaneet indeksipistelukua, kun taas korkojen lasku on pienentänyt kokonaisuutosta. Korkojen lasku ei kuitenkaan poista sitä, että alan ydinkustannukset, erityisesti henkilöstöön, kalustoon, polttoaineeseen, hoitotarvikkeisiin, vakuutuksiin, huoltoon ja muihin välttämättömiin menoihin liittyvät kustannukset ovat nousseet. Korvaustaksan tasoa arvioitaessa on tärkeää tunnistaa, että kyse ei ole pelkästä kuljetuspalvelusta vaan ensihoitopalveluun liittyvästä sairaankuljetuksesta, jossa kustannuksia syntyy myös potilaan hoitamisesta, henkilöstön osaamisesta, varusteista ja hoitotarvikkeista.

Hali pitää tärkeänä, että korvaustaksan tasoa arvioitaessa ei tarkastella ainoastaan indeksin kokonaisuutosta mekaanisesti, vaan myös sitä, vastaako korvaustaso tosiasiallisesti sairaankuljetuksen palveluntuottajien kustannusrakennetta. Jos indeksin painorakenne ei riittävästi kuvaa alan nykyisiä kustannuksia, taksa voi jäädä jälkeen todellisesta kustannuskehityksestä, vaikka sitä tarkistettaisiin indeksin perusteella.

Yleinen kustannustaso on noussut selvästi edellisen korvaustaksan tarkistuksen jälkeen. Suomen inflaatio oli 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 2,2 prosenttia vuonna 2025, minkä lisäksi kustannuskehitys on jatkunut vuonna 2026. Kun tähän yhdistetään sairaankuljetusalan oma kustannuskehitys, erityisesti palkka-, vakuutus- ja polttoainekustannusten nousu, ehdotettua 3,27 prosentin korotusta voidaan pitää alakanttisena. Korotus ei riittävästi huomioi sitä, että kustannukset ovat nousseet jo ennen asetuksen voimaantuloa ja että korvaustaksa uhkaa jäädä uudelleen jälkeen kustannuskehityksestä pian voimaantulonsa jälkeen.

Korvaustaksaa tulisi tarkistaa korkeammaksi

Hali esittää, että sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksaa korotetaan ehdotettua 3,27 prosenttia enemmän. Korotuksen laskennassa tulee käyttää vähintään maaliskuun 2026 sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin pistelukua ja huomioida lisäksi vuoden 2025 palkankorotusten kertaerä. Näin ollen

korotuksen tulisi olla vähintään 3,81 prosenttia. Tämän lisäksi korvaustaksoa tulisi korottaa 12 kuukauden ajaksi 1,14 prosentilla vuoden 2025 palkankorotusten kertaerän huomioimiseksi.

Lisäksi Hali katsoo, että korotuksessa tulee huomioida se, että kustannukset ovat ylittäneet korotustarpeen jo useita kuukausia ennen asetuksen suunniteltua voimaantuloa.

Yhteenveto

Hali kannattaa sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksan korottamista, mutta pitää ehdotettua 3,27 prosentin korotusta liian pienenä suhteessa alan todelliseen kustannuskehitykseen.

Hali esittää, että:

- korotuksessa käytetään tammi–maaliskuun 2026 keskiarvon sijaan vähintään maaliskuun 2026 sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin pistelukua 152,6. Tällöin korotus olisi 3,81 prosenttia. Maaliskuun pisteluku kuvaa paremmin viimeisintä tiedossa olevaa kustannustasoa, eikä kolmen kuukauden keskiarvon käyttämiselle ole riittäviä perusteita
- korotuksessa huomioidaan vuoden 2025 työehtosopimuskierröksellä sovittu 550 euron kertaerä, joka ei sisälly sairaankuljetuksen kustannusindeksin palkkoja koskevaan tarkistukseen. Hali esittää, että korvaustaksoa korotetaan tämän vuoksi 12 kuukauden ajaksi lisäksi 1,14 prosentilla
- sairaankuljetuksen kustannusindeksin rakennetta arvioidaan kriittisesti erityisesti palkkojen ja välillisten palkkojen painotuksen osalta. Välillisten palkkojen paino suhteessa varsinaisiin palkkoihin näyttää indeksissä selvästi liian suurelta, mikä voi vääristää indeksin kykyä kuvata alan todellista kustannusrakennetta
- korotuksessa otetaan huomioon se, että kustannusten nousu on realisoitunut palveluntuottajille jo useita kuukausia ennen asetuksen suunniteltua voimaantuloa 1.9.2026. Tämä viive puoltaa viimeisimmän käytettävissä olevan indeksipisteluvun käyttämistä eikä korotuksen alentamista kolmen kuukauden keskiarvolla
- taksan tasossa huomioidaan myös se, että kustannuskehitys jatkuu asetuksen voimaantulon jälkeen. Voimassa olevan työehtosopimuksen mukainen 2,9 prosentin palkankorotus tulee voimaan jo 1.11.2026, eli kaksi kuukautta taksakorotuksen jälkeen. On mahdollista, että korvaustaksa jää tämän vuoksi uudelleen jälkeen kustannuskehityksestä jo pian voimaantulonsa jälkeen;
- korvaustaksan tasoa arvioitaessa tunnistetaan, että kyse ei ole pelkästä kuljetuspalvelusta vaan ensihoitopalveluun kiinteästi liittyvästä sairaankuljetuksesta. Kustannuksia syntyy kuljetuskustannusten lisäksi potilaan hoitamisesta, henkilöstön osaamisesta, varusteista, hoitotarvikkeista ja muista palvelun laadun ja potilasturvallisuuden kannalta välttämättömistä menoista
- siirtymäkaudella ennen sairaankuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun mahdollista siirtoa hyvinvointialueille turvataan sairaankuljetusalan palveluntuottajien toimintaedellytykset, potilaiden hoitoon pääsy ja palvelujen alueellinen saatavuus. Liian matalaksi jäävä korvaustaksa voi heikentää alan kapasiteettia juuri ennen järjestämisvastuun muutosta.

Halin näkemyksen mukaan korvaustaksoa tulee korottaa vähintään maaliskuun 2026 indeksipisteluvun mukaisesti 3,81 prosentilla ja tämän lisäksi vuoden 2025 palkankorotusten kertaerän huomioimiseksi 1,14 prosentilla 12 kuukauden ajaksi.

Kunnioitavasti,

Sanna Aunesluoma
toimitusjohtaja

Hyvinvointiala Hali ry

Lisätiedot:

Emma Kajander
terveyspalvelujohtaja
emma.kajander@hyvinvointiala.fi
040 533 0980